

KLIC TRIGLAVA

V današnji številki:

DR. MIHA KREK,
SLOVENSKA LJUDSKA STRANKA in
SLOVENSKA DEMOKRACIJA

367

DECEMBER 1969

Pisma uredniku

"KAM SE BO OBRNILO?"

Uredniku Klica Triglava.

Strinjam se z dr. Sirčevimi ugotovitvami (KT 366) glede 'pata'. Mislim pa, da bi bilo 'nedržavniško' in gotovo fatalistično meniti, da se ne da nič napraviti. Oči moramo imeti uprte tudi v svet in kaj se dogaja tam ter v celi Jugoslaviji. Toda to samo zaradi informiranosti, ne pa zaradi kakega računarstva. Prepričan sem, da je treba v prvi vrsti polagati pažnjo na lasten narod in njegove potrebe ter razvoj, kajti, enako kot mi vodimo računa o potrebah in razvoju drugih, tudi drugi morajo voditi računa o potrebah in razvoju našega naroda. Če bi bili vsi politiki fatalisti, bi verjetno nikdar ne prišlo do kakih sprememb. Potrebno je, da nadaljujemo s polemiko in s tem razbijamo 'pat' na naši domači fronti. Kardelj bi morda rad videl, da bi nas vse zastrašil z možnostjo sovjetske ali stalinistične invazije, toda potrebno je obrniti mizo in dati raznim Kardeljem vedeti, da je taka invazija njihova odgovornost - ne naša, in da se zaradi take možnosti ne more ustaviti uro. To velja tudi za zunanje dogodke - izven Slovenije v Jugoslaviji ali izven nje, tako v Evropi kot v ostalem svetu. Ortodoksní komunisti vedno računajo z elementom zastrahovanja.

LOJZE ZUPAN

SLOVENSKA CESTA ŠT. ILJ - GORICA

Uredniku Klica Triglava.

Potem pa je bilo vse tiho... Kaže da je šlo samo za pritisk na papirju.

Če je avtocesta zares tako potrebna, t. j. če računi pokažejo, da bi bila gostota primerna, ako bi Avstrijci priključili na našo cesto svojo avtocesto Dunaj-Gradec (za Ljubelj so potrebovali 20 let) in Italijani svojo cesto od Palmanovo do Gorice (samo 15 km), je vendar možno zgraditi tako cesto z neodvisno delniško družbo, kakor to delajo na primer v Italiji (IRI in drugi), v Avstriji (Brenner Autobahn) ali v Ameriki (New York Turnpike itd). Na zapadu boste gotovo našli partnerja za tako podjetje če so seveda računi pravilni. Zveza vendar ne bo imela ničesar proti temu, saj so nam pustili graditi koprsko železnico z izključno slovenskimi sredstvi.

PETER URBANČ

SLOVENSKO LETALIŠČE - NOV PREDLOG

Uredniku Klica Triglava.

Nam Slovincem leži močno pri srcu edino slovensko letališče in bi mu radi pomagali, češ da je zapostavljeno od JAT-a itd. Toda pogledjmo zadevo stvarneje:

Legla Brnika je v pogledu zaledja - potnikov - zelo skromna. Proti Brniku poleg Ljubljane gravitirajo samo Gorenjska, Notranjska in deloma Dolenjska. To pa ni dosti več kot morda 400.000 ljudi. Primorska ima bližje letališče v Ronkah, dočim Doelnjski in v veliki meri Štajerski prav toliko če ne celo bolj odgovarja Zagreb. Potem imamo na severu še Gradec in Celovec, ki sta tudi v ugodnem položaju, da nam odvzmeta nekaj prometa. Ekonomsko gledano se, na žalost, pri tako skromnem zaledju ne da misliti na gosto mednarodno mrežo, - a par poletov na teden je nezadostno za finančni uspeh. Kratke evropske proge in pa letala za 50 potnikov so rak rana vsake letalske proge. Čez štiri ali pet let bomo v glavnem tudi na notranjih evropskih progah imeli zračne avtobuse za 200 ali 300 ljudi - in kje naj bi Ljubljana vzela toliko potnikov? Letalska povezava z Ronkami, Celovcem in Gradcem je gospodarsko nevzdržna, ker so fiksni stroški odleta in pristajanja tako veliki, da bi stala karta Ronke-Ljubljana najmanj 20 dolarjev, ne glede na to, da je ta proga tako kratka, da bi z avtom prišel preje iz Trsta v Ljubljano kot pa letalom, če seveda računaš dovoz in odvoz na letališče.

Kriza malih letališč je splošna in tendenca je, da jih velike linije opuščajo, ker pač niso rentabilna. V Avstriji sta Celovec in Gradec na psu, dočim imajo Linz, Innsbruck in Salzburg samo po en polet na dan. V Madžarski praktično šteje samo Budimpešta in v Romuniji samo Bukarešta. Ista kriza je na zapadu: Švica ima v glavnem le Zuerich, samo deloma Ženevo in Basel. V Franciji je vse razen Pariza in Nice - malenkost. Jugoslavija kajpak hoče biti velesila z 12 letališči, od katerih pa sta samo Zagreb in Beograd povezana mednarodno.

Idealno mesto za veliko mednarodno letališče bi bilo na hrvaško-slovenski meji, recimo okoli Brezic. Z dobrimi cestami bi bil to idealni center za vso Slovenijo, ne glede na to, da bi pri tem lahko računali na hrvaško zaledje. Če je točno, da je na slovensko-hrvaški meji primeren prostor, toliko bolje. Letališče bi mogli graditi skupno in to bi bilo največje in najbolj rentabilno letališče v Jugoslaviji. Nobena država si pa ne more privoščiti, da bi podpirala letališča v nedogled. Zato bodočnost v tem oziru brez konsolidacije ni roznata. Brnik kajpak ostane še prav posebej kot čartersko in rezervno letališče, toda na žalost imamo že močna čarterska konkurenta v Puli in na Krku.

Pri najboljši volji ne more JAT na Brnik postaviti več kot 2 ali 3 letala na teden in še to samo poleti (mednarodna proga v Amsterdam), ker pač ni proga rentabilna. Za slovenske izseljence bi moralo to zadostovati in ne bo potrebno potovati na Celovec ali Ronke. Samo železi bi bilo, da ne bo prevelik zamud kot je to bil primer leta 1968 in deloma še 1969. leta. Spričo petih novih DC 9 letal, ki jih bo imel JAT v sezoni 1970, se bi take zamude dalo brez nadaljnega odstraniti.

PETER URBANČ

ROJAKI IZ DOMOVINE na obisku v Trstu si lahko kupijo Klic Triglava v Chiosco Tranvie Opicina - Piazza Oberdan,

LONDON, 12. DECEMBRA 1969.

LETO XXII. ŠTEV. 367.

OB DR. KREKOVI SMRTI

Dne 18. novembra je v Clevelandu v 73. letu starosti umrl DR. MIHA KREK, načelnik Slovenske ljudske stranke in predsednik Narodnega odbora za Slovenijo. Ni dvoma, da se z njegovo smrtjo zaključuje gotova doba v slovenski politični zgodovini, da pa ni nič jasno, v kateri smeri se bo razvijala naslednja doba, pred katero zdaj stojimo svobodni in demokratični Slovenci.

Vsak značajan Slovenec bo radevolje priznal, da je bil dr Miha Krek v duši iskren in zaveden Slovenec in da so mu bile koristi slovenskega naroda neprestano v mislih.

Pokojni dr Krek je bil vedno v prvi vrsti Slovenec. In tega dejstva v ničemer ne zmanjša mnenje prenekaterih, da njegova politična taktika med vojno in po vojni ni bila vedno najbolj posrečena ali pa da je bila celo zgrešena.

Ne gre pozabiti, da Dr Mihe Kreka kot osebnosti ni mogoče primerjati z osebnostjo kakega Janeza Evangelista ali dr Korošca. Ta dva sta bila dejansko slovenska politična in narodna velikana, moža širokih zamisli, drznih ukrepov in neizmerne vpliva na ljudske množice, - čeprav ne enkrat v zgrešeno smer, kot je moglo biti kazno pozneje. Dr Miha Krek v primeri z njima ni bil tako velik mož, toda, zdi se, mnogo bolj preudaren, celo računarski, mnogo bolj oprezen in nekateri bodo rekli zato, tudi z večjim čutom za odgovornost. Zato na primer od Mihe Kreka niste mogli v kritičnih trenutkih pričakovati takih velepotep, kot sta jih bila sposobna storiti Janez Evangelist in Korošec. Vse to je kajpak prihajalo tem bolj do izraza, ker je moral Dr Miha Krek delovati v daleč hujših razmerah in se odločati v daleč težjih dilemah kot pa je bil primer kdajkoli poprej v slovenski politični zgodovini. Razmerah, ki jih je prinašal čas in ki so gotovo terjale velikih političnih sposobnosti, presoje, dalekovidnosti in drznosti, če naj bi postala njegova politika značilna tako zanj kot za njegov narod. To se je na primer videlo za časa londonskih begunskih vlad, ko so mnogi pričakovali in vsaj želeli, - a se nekateri brez dvoma bali, - njegovega odločilnega posredovanja med na smrt sprtimi srbskimi in hrvatskimi politiki, - a tega posredovanja in še manj kake drzne poteze z njegove strani ni bilo. Bilo je značilno zanj, da ni hotel lomiti kopja ne z enim ne z drugim, pa je raje izostal od kritičnih vladnih sej in tako z "zgovornim molkom" tipično na svoj

način, obsodil i ene i druge. Zdi se, da je tako delal tudi večkrat pozneje v povojni emigraciji.

Samo dejstvo, da se osebno ni nikoli potegoval za strankino vodstvo, potrjuje gornji zaključek. Teško je reči, če se je bal odgovornosti, a predvidoma drži mnenje, da se je zavedal silne odgovornosti in se ni čutil dovolj doraslega, spoprijeti se v tako apokaliptičnih časih z dogodki. Z izjemo kratke intermarijske politike, ki se od daleč zdi zdaj prej korak iz obupa nad strašno usodo, ki je zadela njegov narod, kot pa iz nekega državniškega koncepta, - njegova politika ni poznala velikih zamisli. Dr Krek je bil vesten dedič politike svojih prednikov, a je treba pri tem upoštevati, da dr Kulovec ni imel časa, pokazati svojih zamisli kaj pa jih šele razviti. Ob tem gre spet omeniti, da se je imel dr Kulovec predvsem njemu zahvaliti, da je bil izbran za Koroščevega naslednika, s tolikim ognjem je dr Krek podpiral njegovo kandiduro, čeprav se je spočetka zdelo malo verjetno, da bo uspela. Prav tisti dogodek potrjuje zaključek, da mu zares ni šlo za vodstvo, saj bi z nekoliko drugačno taktiko prav verjetno lahko sam Miha Krek že tedaj prišel na čelo svoje stranke. In če smo prav poučeni, je isto lastnost pokazal nedavno, ko so znova v zdomstvu volili šefa stranke. Predvideval je, da prihaja čas, ko naj bi vodstvo stranke prevzela mlajša osebnost, katero bi on zvesto podpiral in ji pomagal, da se uveljavi. A kot nekajkrat preje, ni pri tem vztrajal in je končno na prigovore sodelavcev popustil. To se zdaj, po njegovi smrti, zdi velika napaka, ki jo strankini velmožje, kaže, dokaj občutijo ob nepripravljenem dr Krekovem odhodu.

Če spet denemo ob stran kratko intermarijsko epizodo, je dr Krek vztrajno branil kontinuiteto Jugoslavije. Teга ne gre enačiti s tem, da je zato tudi, - kot se je zdelo navzven, - prej stal s Srbi in ne s Hrvati. Jugoslavijo je branil v danih prilikah spričo našega geopolitične-

ga položaja kot najboljšo, dasi nepopolno alternativo slovenske politike.

Tudi če pogledamo v povojno emigracijo, ostaja vprašanje, če ne bi morda nekdo drugi na Dr Krekovem mestu postopal drugače, da bi imel slovensko emigracijo bolj edino. Dasi bi mogla biti kakršnakoli poteza v tem pravcu kočljiva in podvržena kritiki ali zameri, je vendar značilno, da je bilo storjenega zelo malo širokogrudnega, da bi se podrlo plotove, ki so nas ločevali. Ne moremo reči, če pada za to večji del odgovornosti na Dr Kreka, od katerega bi sicer formalno morala priti pobuda napram javnosti. Sodeč po njegovi naravi, bi prej zaključili, da se je sam raje vdal raznim pritiskom, - vsaj v prvem povojnem razdobju, - kar pa je seveda tako psihološko kot dejansko pozneje napravljalo problem samo težje rešljiv. In kaj je navsezadnje bilo treba poslednjega borčevskega spora?

Toda v enem je bil Dr Miha Krek odločen in zelo, zelo jasen: rano je sprevidel in ocenil nevarnost komunizma za slovenski narod. In prav to so mu komunisti šteli najbolj v zlo.

Kljub temu, da ga je naš list nekajkrat obsojal kot politika, nismo nikoli dvomili v njegovo slovenstvo, za katero je mnogo, mnogo delal in trpel. In prav zato zasluži v naši politični zgodovini hvaležno mesto.

KAJ ZDAJ?

Ko se bodo velmožje v Slovenski ljudski stranki odločali za dr Krekovega naslednika, njihova naloga ne bo lahka. Od njihove odločitve lahko v veliki meri zavisi, kam bo krenila slovenska demokracija pokrekovske dobe. Tega dejstva toliko časa ne bo spremenila okoliščina, da smo zdomci, dokler se kot politični emigranti zavedamo, da smo vest slovenstva in dokler v tem smislu tudi delujemo.

Novi časi prinašajo tudi nove naloge, ne samo nove ljudi. Četudi je bila Dr Koroščeva S. L. S. kot večinska politična stranka notranje manj demokratična in v vodstvu bolj avtoritarna kot na primer Dr Krekova, je kljub temu le osebnost njenega načelnika tista sila, ki v veliki meri daje pobudo in določa taktiko za sprovajanje slovenske politike. Dasi more biti v sedanjih naših prilikah ta politika sila omejena, je kljub vsemu še vedno politika vse dotlej, dokler narod v domovini ne more svobodno izraziti svojih političnih naziranj in nagnjenj.

Bo prenovljeno vodstvo stranke nadaljevalo po stari poti čim manjšega odpora v težavnih vprašanjih jugoslovanske skupnosti? Ali pa bo opustilo že tradicionalno taktiko in iskalo tesnejših stikov z demokratičnimi Hrvati, ki so navsezadnje le naši edini sosede, s katerimi nimamo nobenih spornih vprašanj?

V koliko bo bodoča strankina politika vernejši in

aktivnejši odraz razpoloženja doma, a obenem tudi odgovornejši memento istemu razpoloženju, kam to lahko pelje?

Naj tudi bodočno vodstvo nemočno zre na hujše in hujše drobljenje zdomskega slovenstva, ne samo političnega, ter na hujšo in hujšo njegovo apolitizacijo, in prav nič ne stori za sanacijo teh nezdravih razmer? Razmer, ko že vsak petelin kikirika na svojem plotu in se ne zmeni za nikogar na svetu? Naj se zdomski Slovenci še naprej delimo na "samoslovence, jugoslovenarje in srbofile"?

Naj Narodni odbor še naprej obstoja samo za to, da izdaja priložnostne obletniške manifeste in proglašaja nove narodne praznike, brez kakršnegakoli praktičnega političnega pomena, odnosno smatra že samo dejstvo, da klerikalci in liberalci "sodelujejo", kot dovolj velik razlog in opravičilo lastnega obstoja, - vse drobno politično delo v smeri domovine pa prepušča slučaju ali prizadevnosti redkih in često majhnih akcijskih skupin?

In sto tisoč slovenskih sezonskih delavcev v Zapadni Evropi? Kaj je bilo storjenega v tem pogledu, da se jih politično informira in preko njih vpliva na domovino?

Še marsikaj bi mogli vprašati ali nakazati ob dr. Krekovem odhodu. To so vprašanja, na katera bi naj novo vodstvo Slovenske ljudske stranke v zdomstvu iskalo in - Bog daj! - tudi našlo zadovoljiv odgovor.

POTRES

KADAR organizacijam zmanjka svežih idej in ne vedo, kako bi koristno delovale, se zatečejo k izdajanju proglosov. To staro pravilo je potrdil tudi izvršni biro predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije, ko je razpravljal o banjaškem potresu. Nekaj moramo storiti, da se bo o nas slišalo, so govorili med sabo tisti zgoraj; moramo pokazati, da smo aktivni. In so se zbrali v Beogradu in razpravljali o vprašanjih pospeševanja odstranjevanja posledic elementarne katastrofe potresa (okorno in nejasno izražanje je ob takih prilikah silno važno; čim več samostalnikov v roditeljski nanizaš po vrsti, tem bolje se odrežeš). Poslušali so dolge govore in sprejeli nekam neokusne sklepe. (Glej: Od meseca do meseca).

Neokusno in neprimerno se namreč zdi, da iz trdne in tople zgradbe v Beogradu očetovsko trepljajo po glavi prebivalstvo, ki je tedaj drgetalo pod šotori in v kolibah. Pridni fantki in punčke, se oglašajo izvršni biro iz beograjskega udobja; zelo lepo ste se obnašali ob potresu. Na ta način je izvršni biro še enkrat razgalil svojo avtoritarno dušo. Tovariši se bodo še spomnili, kako je Hitler hvalil nemško ljudstvo, končno se je pa sam umoril, ker ga nemško ljudstvo ni bilo vredno. In še mnogo drugih diktatorjev se je počutilo vzvišenih nad ljudstvom in ga je hvalilo ali karalo v svoji diktatorski domišljavosti. Tudi izvršni biro in tisti zgoraj na sploh mislijo, da so nekaj boljšega in da so poklicani soditi ljudstvo.

V resnici pa ni veliko vprašanje, ali se je ljudstvo lepo obnašalo ali ne. Veliko vprašanje je, kaj so storili voditelji. Kako so se ti obnašali. Ali so dobro organizirali pomoč? Ni pomembno, koliko voditeljev se je v udobju pripeljalo pogledat razrušeno Banja Luko, kajti na splošno taki obiski le zavirajo potrebno delo. Važno je, koliko so s svojimi dejanji pomagali prizadetim ljudem. S tega gledišča se je komunistično vodstvo slabo odrezalo. Ko je Tito obiskoval podrtijo, je javno izrazil svoje mnenje, kaj da je treba storiti. Po njegovem je bilo treba najprej oceniti škodo, potem usposobiti podjetja za proizvodnjo in končno poskrbeti za ljudi brez doma. Tega čudnega vrstnega reda sicer ni določil tako jasno, a iz množice besed je bilo razvidno, kaj mu je najprej prišlo na misel. Na srečo so ga krajevni voditelji vsaj delno ignorirali. Pa vendar je mogoče trditi, da so spočetka zanemarjali popraviljanje hiš in postavljanje zasilnih barak prav zaradi Titovih navodil. Vreme jim je bilo prve tedne naklonjeno. Ko pa je zapoznala jesen vendarle pritisnila z dežjem, mrazom in snegom, se je pokazalo, kako neumno je bilo dati prednost podjetjem. Če moraš prespati noč v mrzlem in vlažnem šotoru, pač nisi sposoben za delo podnevi. Ljudje so takrat storili, kar je bilo najpametneje: niso prišli na delo, pač pa so začeli sami za silo popravljati svoja razdejana stanovanja. Koliko nepotrebnega prezebanja so povzročile Titove besede, ne bo mogoče ugotoviti. Gotovo pa lahko rečemo, da so se voditelji slabše odrezali kot ljudje, katerim so hoteli soliti pamet.

Ker so voditelji imeli strahotno izkušnjo s skopskim potresom pred šestimi leti, bi lahko pametnejše ukrepali. Toda če se spomnimo takratnih izjav in obljub, postane njihova nesposobnost še toliko bolj očita. Po potresu v Skopju so sklenili, da bodo pripravili natančen potresni zemljevid, na katerem bo označena nevarnost potresa po conah. V potresnih conah naj bi bilo določeno, kako odporno zgrajene naj bodo stavbe. V šestih letih so na zemljevid pozabili in niso izdelali gradbenih predpisov. Zato pa so se v Banja Luki spet podirale nove stavbe.

Druga se tiče toliko opevane vseljudske obrambe. Del te obrambe bi vsekakor morala biti civilna zaščita. V vsakem kraju bi morala biti izurjena moštva za čiščenje ruševin. V Banja Luki pa je bilo najbolj izvedeno moštvo iz vojaške šole v Beogradu, na kateri je glavni predavatelj podpolkovnik, ki se šele pripravlja, da bo postal inženir. In kako to, da ni bilo takoj na razpolago šotorov za dobri dve diviziji? In zakaj nimajo pripravljenih montažnih barak ne za vojsko ne za civilno prebivalstvo, ki bi v vojni ostalo brez doma? Vseljudska obramba se je ob tej priliki pokazala kot prazno besedičenje. Kdo ve, ali bi na ruske tanke streljali samo s fiziolo?

VESEL BOŽIČ IN SREČNO NOVO LETO

želijo

Izvršni odbor Slov. Pravde

Uredništvo in uprava

TOKA NI

STISKA z elektriko je stara pesem, ki se v Jugoslaviji ponavlja vsako leto. Zato postaja že dolgočasna in zares so lani obljubljali, da ne bo nikdar več primanjkovalo toka. Letos pomladi in poleti so tarnali, da je elektrarn preveč. Pritoževali so se čez Bosance, ki so gradili elektrarne na premog, da bi zaposlili rudarje, nato pa stokali, ker so elektrarne stale in so se rudniki zapirali. Prav jim je, Bosancem, so govorili drugod po državi. Zakaj pa grade elektrarne, ki proizvajajo drag tok. Toda še isto jesen se je narava ponorčevala in ni naklonila dežja, ko so ga pričakovali. Reke so upadle, elektrarne so se ustavljale, zmanjkalo je toka, po državi je bila tema in tovarne niso delale. Škoda je precejšnja, neprijetnost pa še hujša.

Zdaj se v Jugoslaviji pripravljajo o vzrokih te polomije. Nekateri trdijo, da so krive vodne elektrarne. Čim več toka prodajo, tem bolje zaslužijo in tem večje dohodke si deli kolektiv. Zato vodne elektrarne poskrbijo, da porabijo vodo do zadnje kapljice. Ker utegne septembra že deževati, se potrudijo, da so akumulacijska jezera takrat že prazna. Njihov tok je bolj poceni in elektrarne na premog z njimi ne morejo konkurirati. Ker pa septembra in tudi ne oktobra še ni bilo dežja, je bilo pomanjkanje neizbežno. Ni res, pravijo drugi z zveznim sekretarjem Jelićem na čelu. Take suše ni bilo mogoče pričakovati, poleg tega pa so se zakasnila dela na novih elektrarnah; krive so torej objektivne okoliščine.

V Sloveniji je ta objektivna okoliščina imela zelo subjektiven značaj in je bila poljske narodnosti. Spet enkrat so Poljaki dobavili opremo, ki ne dela. Preje se je to zgodilo s tovarno stekla v Novem mestu, zdaj pa z elektrarno v Trbovlju. Ker imajo torej slovenski investitorji že izkušnje, bi s tako objektivno-subjektivno težavo lahko vnaprej računali in ali naročili opremo kje drugje ali pa dodali dobro leto predvidenemu roku izgradnje. Podobne so objektivne težave tudi drugod po državi.

Najbolj tragično pri tej zadevi je to, da za zadostno proizvodnjo elektrike ni treba ne sreče kot pri igranju na loterijo, ne idejnopolitične izgrajenosti, ampak le nekaj zdrave pameti in smisla za številke, ki bi ju moral posedovati vsak novepečen inženir. Brez elektronskih računalnikov je mogoče izračunati, kaj je na dolgo dobo ceneje: proizvajati cenejšo elektriko v vodnih elektrarnah in računati na dež tega in tega dne v septembru ali oktobru ter po verjetnostnem računu trpeti škodo zaradi prekinitve toka, ali pa že poleti izrabljati dražje elektrarne na premog in se izogniti jesenskim omejitvam. Toda v Jugoslaviji tega ne računajo. Debata se vodi brez števil in brez trdnih podatkov. Gre predvsem za politično vprašanje odnosov med republikami in med razvitimi in nerazvitimi deli države.

Kadar se mora računstvo umakniti predsodkom in politiki, takrat ni čudno, da zmanjkuje elektrike.

UREDNIŠTVO

MISLI OB GROBU

NA POGREBU pokojnega dr. Mihe Kreka, slovenskega zastopnika v zadnji predvojni vladi kraljevine Jugoslavije in poslednjega slovenskega državnika iz prehodnega razdobja JRZ po šestojanuarski diktaturi, je ob njegovem grobu v Clevelandu dne 22. novembra dr. Ciril Žebot, profesor na univerzi Georgetown v Washingtonu, povedal naslednjo spominsko misel:

"PRIŠEL SEM se poslovit od pokojnega dr. Mihe Kreka, kateremu sem po naključju zgodovinskih dogajanj, ne po predhodnih načrtih, bil posebno blizu v dveh prelomnih obdobjih v času njegove državniške kariere.

Prvo teh srečanj se je začelo v Beogradu po oficirskem puču 27. marca 1941, ki je povzročil uničenje predvojne Jugoslavije in brezprimerno vojno trpljenje njenih narodov. V jutru nenadnega nemškega bombardiranja Beograda 6. aprila 1941 sva se z dr. Krekom povsem nepričakovano osamljena srečala ob ruševinah, pod katerimi je ležalo truplo vodilnega slovenskega ministra dr. Frana Kulovca, ki ga je ubila ena prvih nemških bomb. Od tam sva se z dr. Krekom skupaj umaknila iz gorečega Beograda proti Užicam ter preko Bosne in Hercegovine v Črno goro do Nikšića, od koder je zadnja vlada predvojne Jugoslavije 15. aprila 1941 odletela v Grčijo.

Moje drugo neposredno srečanje z dr. Miho Krekom je bilo v osvobojenem Rimu junija 1944 in je trajalo do junija 1945. To je bil čas, ko se je odigravalo zadnje dejanje politične likvidacije predvojne Jugoslavije, ko je s formalno-pravno pomočjo bivšega kralja Petra II, komunistična partija vpostavila nasilno oblast in uvedla staliniščno obliko totalne diktature nad narodi razdejane Jugoslavije, ki se je po smrti Stalina tudi sama začela nepovratno razkrajati.

Ti osebni spomini me navajajo k naslednji poslovnici misli. Politično vlogo pokojnega dr. Mihe Kreka bo morala presoditi zgodovina v luči osnovnega dejstva - in mnogih še nepoznatih podatkov - da je on privzel in nosil breme slovenskega narodnega zastopstva v dveh najhujših in najbolj kritičnih razdobjih v novejši zgodovini slovenskega naroda.

Slovenci bodo ohranili težavno narodno-politično službo dr. Mihe Kreka v spoštljivem spominu. Bog pa naj da njegovih globoko verni duši večni mir in pokoj."

‘MRTVIM SVOBODO - ŽIVIM AREST’?

Od nedelje na ponedeljek 7/8. decembra so si v zveznih sekretariatih za zunanje in notranje zadeve v Beogradu ponovno belili glave, kako naj bi ugodili sovjetski zahtevi in se jim ne zamerili: V sobotni prilogi londonskega TIMESA, 6. decembra, je priobčil Milovan Djilas *

KO JE PRISPELA brzojavka iz Clevelanda, da je Miha Krek umrl, sem komaj mogel verjeti. Še ob koncu septembra sem ga tam srečal in je bil videti najboljšega zdravja. Čudil sem se sicer, da ni pred 29. oktobrom bilo nobenih vesti od njega, vendar tako slabega sporočila nisem pričakoval.

Miha Krek je bil med vodilnimi možmi slovenskega naroda v najtežjih časih: zastopal je Slovence v londonski begunski vladi in predsedoval slovenskemu Narodnemu odboru v zdomstvu. Obe nalogi sta bili kaj malo hvaležni. Opravljal jih je z vzorno vestnostjo in presenetljivo potrpežljivostjo, saj sta obe bili prehanje skale v hrib.

Med vojno se je v toliki meri odlikoval od burnega obnašanja ostalih jugoslovanskih ministrov, da ga je britanski poslanik pri jugoslovanski begunski vladi posebej omenil v svojih Spominih kot moža, s katerim je bilo mogoče pametno govoriti. Po vojni sem ga sam srečal prvič leta 1956, v Franciji. Tudi to pot je bil pripravljen razgovarjati in premeti vse možnosti. In tega razloga je tudi sodeloval v Stanstedu, kjer je bil cilj, sestaviti predlog, kako sporazumno urediti odnošaje med jugoslovanskimi narodi.

Skratka, življenje Mihe Kreka je bilo tragično. Zaradi razmer so njegove odlične lastnosti in zgledni napori ostali brez vidnih rezultatov. Slovenci ga moramo ohraniti v lepem spominu že zaradi truda, ki ga je vložil v slovensko stvar.

LJUBO SIRC

* esej o Leninu ter pred svetom na dober, zanimiv način razbil mit okoli Leninove osebnosti. Časopis je prispel v Beograd naslednjega dne z letalom in bil že 24 ur v prodaji, ko je oblast prepovedala razširjanje, češ da je Djilasov članek žaljiv, policija je obiskala vse kioske, kjer list prodajajo in zaplenila neprodane izvode. To je tretji primer v dveh mesecih. Pred tem je šlo za Djilasov članek o Novi levisi v INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE

Pred pol leta so oblasti zahtevale od Djilasa, da ne sme pisati o političnih aktualijah, zato si je prizadeval pisati bolj o teoretičnih in kulturnih vprašanjih. Djilas je bil kajpak spet iznenaden nad zadnjo vladno brco svobodnemu izražanju mnenja. 'Zares ne vem, kaj smem še pisati. Tem bolj, ker so jugoslovanske poluradne ali uradne marksistične publikacije polne kritike Leninovih del. Moja izvajanja v Timesovem eseju predstavljajo kajpak moje osebno mnenje in ne mislim zatajiti svoje teorije ali se odpovedati lastnemu mnenju. Raje grem ponovno v zapor kot da bi se odpovedal dejavnosti te vrste', je zaključil svojo izjavo Milovan Djilas.

(zps)

ZAKAJ JE KARDELJ NAPADEL 'ŽEBOTA'?

DR. CIRIL ŽEBOT

V svojih "platformnih" izvajanjih na "razširjeni seji" sekretariata ZKS, 26. avgusta t.l., po jugopartijski brionski obsodbi (8. avgusta) slovenskih protestov proti skrivnostni in neutemeljeni izpustitvi ceste Šentilj-Gorica iz seznama prednostnih načrtov za četrto posojilo Mednarodne banke je Edvard Kardelj uporabil moje ime in spremenil moja stališča kot sredstvo njegove kritike slovenskih sopartijskih tovarišev, ki so po njih uradnih položajih v republiki in občinah bili vidni nosilci slovenskega protesta proti samovoljni odločitvi zveznega izvršnega sveta dne 17. julija 1969.

Ker gre za zlorabo v tako pomembni zvezi od strani vodilnega funkcionarja ZKJ in najožjega zaupnika predsednika FSRSJ, ga moram popraviti. Še bolj pa me je k temu nagnila potreba, da novi slovenski rodovi spoznajo, da je Kardeljeva dezinformacija bila namenjena prav njim, ki niso sami doživeli in neposredno spoznali predvojnih in medvojnih slovenskih razmer. Za svoj popravek sem moral izbrati to pot, ker je nadzirani slovenski tisk - ki je v posebnih prilogah objavil Kardeljeve napade - meni zaprt in ker celo neimenovani sopartijski tovariši, ki jih je v svojem govoru Edvard Kardelj tako grozeče obtoževal, očitvidno tudi sami niso mogli v istem tisku zavrniti njegovih trditev, ki so jih postavljale v zvezo z "Žebotom".

Kardeljeva razprava je v njegovi lastni uredniški priredbi bila objavljena v štirih posebnih prilogah v DELU in KOMUNISTU meseca oktobra in 2. novembra. (Kardeljev govor je bil objavljen tudi v angleškem prevodu v posebnem dodatku ameriške dnevne revije o radijskih vesteh iz Vzhodne Evrope, DAILY REPORT, 21. novembra 1969, No. 222 Supp. 16.) Name se neposredno nanašajo odstavki v prvem in zadnjem delu objavljenega besedila, posredno pa večji del Kardeljevega govora.

V prvem delu svoje kritike slovenskega protesta in njegovega zatrjevanega političnega ozadja me je Edvard Kardelj tako-le predstavil:

"Ponavlja se pravzaprav tista zgodba, ki se je spominjamo še iz časov narodno-osvobodilne vojne. Tudi takrat so nekateri prav z nacionalističnim licitiranjem poskušali spodkopati vpliv narodnoosvobodilnega in revolucionarnega programa Osvobodilne fronte, ki je potegnil za seboj in mobiliziral v borbeni akciji veliko večino slovenskega ljudstva. In bilo je to prav tisto Erlich-Zebotovo klerofašistično krilo slovenskega klerikalizma, ki je bilo pobudnik in organizator bele garde in oboroženega sodelovanja z okupatorjem v boju proti narodnoosvobodilni vojski slovenskega naroda, krilo ki je obenem lansiralo - po vzoru Paveličeve "Neodvisne države Hrvatske" - geslo o neodvisni slovenski državi." (E. Kardelj, "Razpotja v razvoju naše socialistične družbe", posebna priloga - prvi del, DELO, oktober 1969, str. 4.)

V zaključnem delu svoje obtožnice proti slovenskemu cestnemu protestu, pa je Edvard Kardelj ponovno navajal moje ime in prenavljal moja stališča:

"Pri nas so sedaj velikokrat take razmere, da najprej pustimo drugim silam samostojno in brez odgovora komunistov delovati na zavest množic, potem pa se sami ravnamo po refrenu: ljudje pravijo, ljudje mislijo - in potem naj bi tudi komunisti mislili enako, se pravi reakcionarno ali dezorientirano. Tako se seveda tudi v zavesti delovnih množic poraja nejasnost glede politike Zveze komunistov.

Čemu je bilo zdaj ponovno sproženo vprašanje kdo je lani dovolil Žebotu da pride v Ljubljano. Zato ker se je ob cestni aferi Žebot ponovno pojavil v vlogi nepoklicnega advokata stališč republiškega izvršnega sveta. Ta predstavnik včerajšnjega fašističnega krila slovenskega klerikalizma, ki se danes kiti s pavjim perjem lažnega demokratizma, te svoje "misije" prav gotovo ne izvaja zato, ker bi mu bila tako vseč in pri srcu vlada naše socialistične republike, marveč zaradi zelo prozorne politične špekulacije, usmerjene v podkopavanje enotnosti revolucionarnih sil slovenske socialistične družbe. To pa je samo dokaz več, da ni Žebot, pa celo ne njegov prihod v Ljubljano samo po sebi nevarnost za pridobitve revolucije ter samoupravne in demokratične prakse, marveč tista idejna in politična omahovanja v vrstah zavestnih socialističnih sil, ki slabe akcijsko sposobnost Zveze komunistov, vnašajo dezorientacijo v ljudske množice in hromijo revolucionarno voljo in ustvarjalno sposobnost naše socialistične družbe. Vedeti je namreč treba, da je bil Žebot politični šef fašističnega krila slovenskega klerikalizma in eden voditeljev

belogardizma, ki ni v ničemer spremenil svojih pogledov. Če v razmerju do Žebota nekateri komunisti izgubljujejo "mero", kako naj jo imajo potem do drugih manj javnih in izrazitih nosilcev protisocialističnih in protisamoupravnih teženj in pritiskov?" (E. Kardelj, isti govor, posebna pri loga - četrti del, DELO, 2. november 1969, str. 4.)

NA RAVNI FRANČEKA SAJETA

Svoje izpade proti meni je Edvard Kardelj začel s trditvijo o "Ehrlich-Žebotovem klerofašističnem krilu slovenskega klerikalizma, ki je bilo pobudnik in organizator bele garde in oboroženega sodelovanja z okupatorjem." Sklepam, da drugače povedati ni znal, ker bi sicer priznal VOS (Varnostna obveščevalna služba) in umor profesorja Lamberta Ehrlicha 26. maja 1942 in spodleteli poiskus umora mene samega ob istem času in na istem kraju. Ker pa mene VOSina kro gla ni dosegla, mi je sedaj dano, da ga popravim in spomnim, da sta omenjena umora bila naročena na osnovi izvirne laži.

Profesor Ehrlich je bil od leta 1934 dalje po želji organizacij Slovenske dijaške zveze in Akademskega kluba Stra za od Cerkve postavljeni duhovni svetovalec teh dijaških in študentovskih organizacij. Te organizacije niso imele znač ja političnih strank, njihovih "kril" ali pomladkov (kot je to bil n. pr. SKOJ, ki je bil podrejeni pomladek takrat stalinistične jugopartije), pa tudi ne cerkvene, temveč so bile pluralistične skupnosti krščansko usmerjenih slovenskih študen tov in dijakov, ki so sami določali delo teh organizacij, izbirali njihove organe in predstavnike na osnovi demokratičnih glasovanj in volitev. Da jih Edvard Kardelj še danes kleveta kot "fašistične", je moč razložiti edino-le iz predvojnega agitpropovskega in medvojnega VOSinega besednjaka, ki sta kot "fašistične" označevala vse organizacije in posameznike, ki so nasprotovali stalinistično usmerjenim komunističnim organizacijam in akcijam tiste dobe.

Kako šibka je že takrat bila ta propagandna semantika, je razvidno tudi iz nadaljnega zgodovinskega dejstva, da so iste krščansko-usmerjene slovenske organizacije, ki jih je partijska propaganda zaradi njih odpora proti totalitarnim ciljem in nasilnim načinom uveljavljanja stalinističnega komunizma označevala za "klerofašistične", bile vodilne tudi v borbi proti nacistični peti koloni v predvojni Sloveniji in so zato njihovi člani, obenem s profesorjem Ehrlichom, bili na posebni črni listi Gestapa. Ko je ta nacistična kopija stalinistične tajne policije (ki je služila za vzor tudi medvojni VOS-i in povojni UDBI), aprila 1941 v trenutku nemške zasedbe Maribora aretirala poslevodečega mestnega župana Franja Žebota in ga odvedla v Dachau (kjer je štiri leta pozneje umrl), je n. pr. istočasno iskala tudi mene (ki pa sem takrat bil na umiku v Črni gori), ker sem kot podpredsednik Slovenske dijaške zveze bil na vrhu nacistične črne liste podobnih slovenskih "nacionalistov", kot jih z lučjo neke futuristične breznarodne ideologije Edvard Kardelj sedaj odkriva v lastni partiji in izven nje. Ko sem se po italijanski okupaciji v jeseni 1943 umaknil iz Slovenije, mi je Gestapo kma lu bila za petami v Rimu potem, ko me ni našla na mojem ljubljanskem stanovanju; po plemenitem prizadevanju pokoj nega slovenskega patra Antona Prešerna v jezuitskem središču v Rimu sem dobil ekstrateritorialno zatočišče, kjer sem ostal do osvoboditve Rima po zavezniških četah v začetku junija 1944.

O slovenskih naporih in zaslugah profesorja Lamberta Ehrlicha je dovolj pričevanj v zgodovinskih arhivih v Ljubljani in Parizu, pa tudi med pomembnimi ljudmi v sedanji Ljubljani; o njegovi izredni krščanski plemenitosti pa govorijo celi rodovi zapostavljenih, zapuščenih, preganjanih, begunskih ali drugače potrebnih Slovencev vseh slojev in smeri, med katerimi je bil n. pr. tudi Kardeljev rajni partijski soprvak Boris Kidrič, ki ga je na prošnjo njegovega očeta profesor Ehrlich pred vojno obiskal v dunajskih zaporih in tudi dosegel njegovo osvoboditev, čeprav je vedel za Borisovo politično usmerjenost.

Teško bi bilo najti podoben primer človeka na tako vrhunskem uradnem položaju kot ga že petindvajset let zavzema Edvard Kardelj v Beogradu, ki bi se v svoji politični taktiki spustil na raven tako nizkih osebnih klevet proti rajnim osebnostim Ehrlichove veličine, kot je to storil Edvard Kardelj. Tu bom preprosto človeški in mu bom čisto nediplomatsko povedal, kar mu v tem primeru gre: sram naj ga bo!

EHRlichOV PREDLOG IN SPOMENICA

Kardeljeve trditve glede "bele garde", "oboroženega sodelovanja z okupatorjem" in "gesla o neodvisni slovenski državi - po vzoru Paveličeve 'Neodvisne države Hrvatske'" so v popolnem nasprotju z zgodovinskimi dokazi, ki jih partijski arhivi skrbno prikrivajo.

Zaradi časovnega zapovrstja naj začnem s slednjim. Ni res, da bi profesor Ehrlich in njegovi mladi prijatelji, med katerimi sem mu bil takrat posebno blizu, bili "lansirali gesla" o kaki paveličevski "neodvisni slovenski državi", kot si je izmislil Edvard Kardelj. Resnica je prav nasprotna. Po najinem povratku v Ljubljano (z umika v Črno goro) 4. maja 1941 je profesor Ehrlich zaupno prepričeval vodilne predvojne slovenske politične predstavnike - kar on sam nikoli ni bil - o nujni potrebi po ustanovitvi podtalne slovenske narodne vlade za moralno utrditev in vodstvo od razpadle Jugoslavije

popolnoma odrezanega, okupiranega in razkosanega slovenskega naroda. Ta daljnovidni predlog ni bil sprejet češ, da je bil doma neizvedljiv, pa tudi nepotreben, ker da "je (bila) naša vlada (?) v Londonu".

Poleti 1941 je profesor Ehrlich načrtno osnutek "Slovenski problem" (ki sem ga po profesorjevi smrti razširil in s tem nehote oslabil njegovo jedrnatost vsebine in izvirni slog), v katerem je v širokih obrisih nakazal povojne alternative za zedinjeno Slovenijo v sklopu osvobodjene povojne Evrope. Ta dokument ima komunistično vodstvo v svojem skrivnostnem arhivu v Ljubljani. Naj ga objavijo - brez okrajševanja in prenavljanja - in izkazuje se bo, kako je Edvard Kardelj namerno zmaličil Ehrlichovo stališče o slovenski državi.

"Ehrlich-Zebotovo klerofašistično krilo slovenskega klerikalizma" tudi ni bilo "pobudnik in organizator bele garde in oboroženega sodelovanja z okupatorjem", kot je Edvard Kardelj neresnično govoril. Tudi ta dokument se nahaja v omenjenem skritem arhivu. Pozivam Edvarda Kardelja, da zbere toliko zgodovinarskega poguma, da tisto spomenico, ki jo je profesor Ehrlich predložil italijanskim zasedbenim oblastem, neokrnjeno v celoti objavi v istem tisku, kjer je njeno vsebino preuredil, besedilo pa zamolčal. Ker pa spričo Kardeljevega sedanjega ponavljanja medvojnih VOS-ovskih neresnic ne morem imeti dosti upanja, da bo to storil - in tako vsaj deloma popravil sistematično dezinformiranje povojnih slovenskih rodov, ki profesorja Ehrlicha ne poznajo - bom navedel njene glavne misli in ozadje.

Ko je njegov prvotni nasvet za ustanovitev podtalne slovenske narodne vlade bil dokončno odklonjen, je profesor Ehrlich sklenil pripraviti na mednarodnem pravu osnovan protest proti kršitvam osnovnih državljskih in človeških pravic prebivalstva vojaško zasedenih slovenskih pokrajin. Črpajoč iz svojih bogatih izkušenj pred prvo svetovno vojno in med njo na Koroškem, na pariški mirovni konferenci po prvi svetovni vojni, kjer je bil strokovnjak za Koroško in tajnik slovenske delegacije, in potem, je profesor Ehrlich - ki ni imel nobene politične, upravne ali posvetovalne funkcije pod italijansko okupacijo v medvojni Ljubljani ter je zato v odnosu do okupacijskih oblasti ohranil popolnoma nevezane roke - omenjeno spomenico pripravil po skrbnem prevdaru in posvetovanju s strokovnjaki in jo predložil italijanskim oblastem. Bistvo spomenice sta sestavljala dva vzporedna protesta: protest proti aneksiji "ljubljske pokrajine" kraljevini Italiji, ker je bila ta aneksija nedvomno v nasprotju z določili mednarodnega prava, po katerem je spreminjanje državne pripadnosti in mej pridržano mirovnim pogodbam; in protest proti kršitvi mednarodnopravnih pravic prebivalstva zasedenega ozemlja, da ohrani svojo obstoječo upravno organizacijo (ne vlado), varnostno službo, šolstvo in druge avtohtone ustanove. Profesor Ehrlich torej ni dal "pobude za belo gardo in oboroženo sodelovanje z okupatorjem", kot trdi Edvard Kardelj, temveč je v smislu določil mednarodnega prava zahteval obnovitev vseh organov slovenske pokrajinske in občinske uprave, predvojne slovenske policije in žandarmerije ter nemoteno nadaljevanje vseh slovenskih šol in drugih pred okupacijo obstoječih slovenskih ustanov in organizacij.

Italijanske oblasti zahtev profesorja Ehrlicha niso sprejele in tako je ljudstvo "ljubljske pokrajine" bilo bolj in bolj prepuščeno samovolji sovražnih oblasti in zasedbene vojske, pozneje pa še bratomornemu strahovanju partijskih VOS-ovcev, ki so pričeli moriti predvojne vodilne Slovence, v kolikor le-teh niso že bili pobili, zaprli ali pregnali nemški okupatorji. Vaške straže so nastale iz te velike stiske kot spontana oblika samoobrambe slovenskega podeželskega ljudstva, ki se je brez sleherne zaščite znašlo med dvema ognjema. Toda prve edince Vaških straž so se pojavile šele v razdobju po VOS-inem umoru profesorja Ehrlicha. Problem utrditve in širše povezave vedno številnejših Vaških straž se je pojavil še pozneje in dejansko nikoli ni bil zadovoljivo rešen, ker italijanskim oblastem to ni šlo v njihov znani politični račun. Turjaški poraz Vaških straž ob italijanski kapitulaciji septembra 1943 je bil posledica omenjene slabosti njih organizacije in partijskega paktiranja z italijanskimi okupatorji.

(Ko sem že pri predmetu, naj še omenim, da jaz z italijanskimi oblastmi nisem imel nobenega stika, takega ali drugačnega. Posebno zlobna je ponovna raba medvojne izmišljotine češ, da sem jaz "Italijanom izdal dr. Adolfa Vogelnika". Ko mi je na vprašanje dr. Vogelnikove tašče, s katero je bil dober prijatelj, škof dr. Rožman takrat omenil to zlobno preračunano natolcevanje - z dr. Vogelnikom sva namreč bila kolega-docenta na pravni fakulteti -, sem škofa zaprosil, naj pri italijanskih oblasteh osebno ugotovi neresničnost te zlobne govorice, kar je on storil in o tem tudi obvestil Vogelnikovo družino. Da je Edvard Kardelj svojemu "zgodovinarju" naročil, naj kot drobec Kardeljeve pobrionske ustrahovalne strategije v Sloveniji pogreje tudi take osebne klevete, je le posebno neokusen, dodatni znak slabosti njegovega sedanjega vsiljevanja v zadeve slovenske republike in partije, v katerih Edvard Kardelj menda niti nima nobenih formalnih funkcij.)

OBISK V LJUBLJANI IN SLOVENSKA CESTA

Na pobrionskih sejah slovenskega partijskega središča je Edvard Kardelj toliko spraševal, kako sem jaz avgusta 1968 obiskal Ljubljano. Ne razumem, zakaj bi po preteku celega leta moj nekajdnevni osebni in zasebni obisk toliko skrbel tako visokega beograjskega funkcionarja, ko so vendar varnostni organi sledili vsakemu mojemu koraku in ugotovili, da sem se držal zelo omejenega sorodstvenega in strokovnega namena in okvira svojega obiska in nisem iskal

nobenega političnega stika.

Nisem si na jasnem, ali Edvard Kardelj smatra od njega samega zasnovani sistem za tako papirnat ali pa pripisuje moji petdnevni prisotnosti v Ljubljani tako čudodelno moč, da bi srečanja s tremi mrtvimi in enim nadosemdesetletnikom mogla "spodkopati enotnost revolucionarnih sil slovenske socialistične družbe"... kot Kardelj tarna v zaključnih obtožbah v zvezi z mojim obiskom Ljubljane.

Posebej je Kardelja vznemirilo, da sem se pri Mednarodni banki (ki ima svoj sedež v mestu mojega bivanja in poklica) bil zavzel za odrinjeno slovensko cesto. Ker je v zadevi ceste Edvard Kardelj ravnal proti ugotovljeni pravici in interesom Slovenije, razumem njegovo vznemirjenost spričo moje zavzetosti. Ne vem pa, zakaj je on prav to, zanj tako posebej neprijetno primerjavo sam obesil na veliki zvon, ko jaz svojih vlog na Mednarodno banko namerno nisem publiciral, ker mi pri tem ni šlo za kako osebno "slavo" ali "popularnost", temveč za nujno popravo beograjske krivice slovenskemu narodu, predno bi posojilo bilo tudi že formalno zaključeno. In ko bi Kardeljev brionski in pobrionski pritisk ne bila prisilila slovenskih oblasti v popolno in poniževalno kapitulacijo (izjava Izvršnega sveta SR Slovenije 4. oz. 6. septembra), bi upravičeni slovenski protest morda postal tudi uspešen...

Edino, kar je Edvard Kardelj o meni prav napisal, je to, da svojih vlog na vodstvo Mednarodne banke nisem pisal zato, "ker bi mi bila tako všeč in pri srcu vlada naše socialistične republike". Če bi se bil potegnil za slovensko cesto iz tega nagiba ali ozira, bi moja vloga imela prav tako kratko pomembnost, kot je bil po Kardeljevi zaslugi kratek protest Izvršnega sveta SR Slovenije. Za slovensko cesto sem se zavzel, ker mi je pri srcu moja rodna Slovenija, zapostavljene potrebe slovenskega ljudstva in izvirna suverenost slovenskega naroda. Ti nagibi, ki so me doslej vodili v moji zavzetosti za Slovenijo, me bodo vodili tudi v bodoče - neglede na to, ali bo moje delo všeč Edvardu Kardelju ali kateremukoli drugemu partijskemu funkcionarju. Da interesi Slovenije niso istovetni z interesi partijskega vodstva, tega ni odkrila šele brionska seja izvršnega biroja ZKJ 8. avgusta 1969.

KOLIKO SE JE SPREMENIL EDVARD KARDELJ?

Svoje obtožbe proti cestno-protestni večini sopartijskih tovarišev je Edvard Kardelj zaključil s ponovitvijo svojega anahronističnega refrena: "Vedeti je namreč treba, da je bil Žebot politični šef fašističnega krila slovenskega klerikalizma in eden voditeljev belogardizma, ki ni v ničemer spremenil svojih pogledov."

Iz sloga Kardeljevih razpravljanj je moč sklepati, da je on zaverovan v izključno pravilnost svojih stališč in ima malo zaupanja v ravnanje in mnenja svojih slovenskih partijskih tovarišev. Ne morem pa si predstavljati, da bi Edvard Kardelj bil že tako popolnoma odrezan od slovenske stvarnosti, da ne bi vedel, da je večina tistih, ki so ga na pobrionskih sejah poslušali, brala vsaj prvo in verjetno tudi že drugo mojo knjigo o Sloveniji včeraj, danes in jutri, večina bralcev Kardeljevih posebnih prilog v DELU pa je vsaj toliko slišala o prvi knjigi, da so tudi ti morali spoznati, kako je Edvard Kardelj s pogrevanjem prenarejene predvojne in medvojne preteklosti poskušal zabrisati vpliv mojih sedanjih knjig o sodobni Sloveniji.

Ko bi jaz bil tak političen dizonaver, kot me je v svojem pobrionskem obtoževanju poskušal naslikati Kardelj, bi moje knjige ostale brez vpliva in bi me on odložil v zaprašeni zgodovinski arhiv. Trdoživi funkcionar številka dve v monopolni politični hierarhiji povojne Jugoslavije se ne ukvarja s takimi nestvarnimi anahronizmi; Kardelja že zelo dolgo ne zanimajo "šefi" kakršnihkoli predvojnih "kril slovenskega klerikalizma". Kar njega danes skrbi v zvezi z "Žebotom", je vpliv mojih sedanjih dveh knjig o sodobni Sloveniji. In ker je od Mitje Ribičiča organizirana prepoved prve knjige leta 1967 dosegla, da je za knjigo v hipu izvedela tudi Slovenija, jo takoj pokupila in na široko brala, je Edvard Kardelj tokrat odločil, da druga knjiga (1969) ne bo javno prepovedana, ker bi jo sicer morali omeniti v nadziranem slovenskem tisku in bi tako zopet pomagali "Žebota" razširiti križem po Sloveniji. Zato se je Edvard Kardelj odločil za "zgodovinski" osebni napad name z dvojnimi vzporednim namenom: da bi me "očrnil" pri novih slovenskih rodovih, ki me poznajo samo po omenjenih knjigah, obenem pa s tem udaril po svojih vodilnih tovariših v slovenski partiji, ker so si drznili - proti volji Edvarda Kardelja - glasno izraziti slovenski protest proti dvakrat dvajsetletnemu beograjskemu izrabljanju, zapostavljanju in oviranju slovenskega razvoja - o čemer med drugim razpravljata tudi obe moji knjigi.

Kako bolj učinkovito udariti po njemu neposlušnih slovenskih partijcih, kot s tem, da jih Kardelj osumi, obtoži in jim dialektično "dokaže", da so padli pod vliv "Žebota". Namigovanje na "zarotniško" ozadje mojega ljubljanskega obiska in vlog na Mednarodno banko naj bi Kardeljev "dokaz" psihološko okrepilo, uporaba starih agitpropovskih in VOS-ovskih propagandnih ponaredb pa naj bi vsej zadevi dodala še priokus pravcatega "izdajstva"... Tako nekako je Kardelj zamislil svojo strategijo za izvedbo brionske obsodbe proti nosilcem slovenskega cestnega protesta. Spregledal pa je eno posledico te strategije. Ko je spričo širokega poznanja mojih knjig v Sloveniji Kardelj v svoji obtožnici po-

navljal, "da je bil Žebot politični šef fašističnega krila slovenskega klerikalizma in eden voditeljev belogardizma, ki ni v ničemer spremenil svojih pogledov", ni pomislil, da bo s tem ponarejanjem zgodovine in sedanjosti samo še bolj opozoril ljudi na svojo lastno boljševisko-stalinistično preteklost in sprožil kočljivo vprašanje: Koliko se je spremenil Edvard Kardelj?

Nobenega dvoma ni, da je Kardelj bil vodilen pri vseh centralističnih odločitvah od kapitulacije slovenske državnosti v Jajcu 29. novembra 1943 do obsodbe "slovenskega pritiska" na Brionih 8. avgusta 1969. Izgleda, kakor da Kardelj še vedno vrši vlogo zgodovinske slovenske peščice, ki je vedno pripravljena skočiti v lrbet slovenskim naporom po samoodločanju in pri tem uporablja stare načine ustrahovanja z beograjskih pozicij, kot je Kardelj to storil v svojih brionskih in pobrionskih vposegih proti enodušnemu slovenskemu cestnemu protestu.

V svojem dolgem govoru 26. avgusta je Edvard Kardelj potrdil, da tudi v svojem ideološkem razvoju močno zadržuje za partijskimi tovariši doma in po svetu (razen onimi v Albaniji, Kitajski in Sovjetski zvezi). V razliki od teh se Kardelj še ni prebil do stopnje bolj prožnega marksizma, rešenega leninistično-stalinistične samovoljnosti in prisilnosti ter sproščenega Marxovih filozofskih enostranosti, zgodovinskih zastarelosti in analitičnih površnosti. V svojem "platformnem" govoru na "razširjeni seji" sekretariata ZKS je Kardelj ponovno poudaril in vsiljeval ruski "leninizem", vztrajajoč na avtoritarnem "demokratskem centralizmu" v partiji in političnem nasilju izven nje. Pri tem je zvesto sledil tudi posebnemu navodilu Lenina partijskim aktivistom: "Če treba, morajo komunisti pretvarjati resnico in se posluževati izmikanj, varanj in mentalnih rezervacij." Kardeljeva "platformna" razprava je prepletena s primembami te leninistične "znanosti".

ZAKAJ KARDELJ NI USPEL?

Kardeljevo pobrionsko ustrahovanje vsaj zaenkrat ni uspelo, ker so pri cestnem protestu sodelovali domala vsi predstavniki in nosilci sedanje slovenske oblasti, ki so se zavedali, da je protest odseval globoko prepričanje velike večine slovenskega ljudstva. V tem smislu je slovenski cestni protest bil ne le zakonit v svoji obliki, temveč tudi resnično predstavniški po svoji vsebini. Protest je izražal dve poglavitni zahtevi slovenskega naroda: osnovno zahtevo po neovirani samostojnosti slovenskih odločitev in dopolnilno zahtevo po enakopravnih in spoštovanih pogodbenih odnosih v medrepubliškem in zveznem merilu.

Čeprav bo zgodovina priznala, da je po izključitvi jugopartije iz kominforma Edvard Kardelj s privzemom "preuranjenega" načela družbenega samoupravljanja teoretično odprl vrata novim možnostim za svobodnejši razvoj, ga bo slovenska zgodovina obenem tudi označila kot eno poglavitnih ovir na poti k uresničenju teh možnosti. S svojim političnim vztrajanjem na futuristični ideologiji breznarodne družbe - predvsem v Sloveniji - Kardelj še danes zavira uveljavljanje slovenskih narodnih potreb in zahtev. Izvajanje družbenega samoupravljanja prav Kardelj zadržuje v odnosu trajne podrejenosti leninistični zasnovi "diktature proletariata", ki ima obliko političnega monopola partije, ki je praktično istoveten z ozkim aparatom partijske centrale, ki je na marčnem kongresu jugopartije postala simbolizirana v novem izvršnem biroju ZKJ.

Slovinci pa so začeli Kardeljevo teoretično načelo samoupravljanja jemati praktično in resno ter se zdijo odločeni, da ga osvobode tako njegove breznarodne ideologije kot politično-vojaškega centralizma iz Beograda. V tej smeri teče razvoj v Sloveniji, ki bi ga Kardelj hotel zaustaviti, pa mu to doslej ni uspelo, ker se Slovenci očitno ne dajo več tako zlahka ustrahovati.

V svoji pobrionski obtožnici je Edvard Kardelj stopnjujoče uveljavljanje izvirne suverenosti slovenskega naroda in njegove republike označil kot "obujanje duhov reakcionarne in egoističnega nacionalizma, ki se skriva za lažnimi gesli o konfederaciji in neodvisni državi". Strašil je da ta "nacionalizem pripravlja slovenskemu narodu samo usodo brezpravne marionetke in priveska tega ali onega imperialističnega ali hegemonističnega sistema". Resnica je zopet drugačna od Kardeljevih avtoritarnih trditvev. Po tolikoletnih izkušnjah z beograjsko-centralističnim zadrževanjem slovenskih davkov, povojne ameriške pomoči, slovenskih podjetniških akumulacij, prisluženih slovenskih deviz in mednarodnih posojil ter s preprečevanjem lastne slovenske narodne politike v skladu s slovenskimi potrebami in možnostmi mora danes že vsak slovenski šolar vedeti, da je neovirana samostojnost slovenskega samodoločanja edino sredstvo, da se Slovenija dvigne nad stopnjo provincialnega priveska beograjskega centralizma. Samo z lastnim odločanjem bo Slovenija mogla sodelovati v mednarodni delitvi dela - tako v mejah Jugoslavije kot izven nje - v skladu s svojimi resničnimi primerjalnimi možnostmi, ki jih dosedanje centralistično odvzemanje in oviranje zmanjšuje in uničuje. Kardeljevo "socialistično (=centralistično) jugoslovanstvo, ne slovenski "nacionalizem", je spravilo Slovenijo na stopnjo province. "Nacionalizem" ogromne večine Slovencev v partiji in izven nje je le poudarjen izraz žive zavesti, da se mora Slovenija tega jugo-provincializma znebiti, predno bo zmrevarjena na stopnjo jugoslovan-

skega povprečja - ali celo pod njo - tudi v svojih še preostalih prednostih.

SREDSTVO MOJEGA VPLIVA

Ker je svoj napad na slovenski cestni protest Kardelj tako zelo navezal na mojo osebo in moj vpliv, naj to pismo zaključim z jasno besedo o moji vlogi.

Sem ameriški univerzitetni profesor slovenskega porekla, ne "šef" kakega predvojnega političnega "krila" ali organizirane "politične emigracije", še manj pa "voditelj" kake politične opozicije v Sloveniji. Ker sem po rodu Slovenec, po stroki pa preučevalec sodobnih gospodarskih in družbenih sistemov in reform, je naravno, da posebno skrbno spremljam in kritično preučujem prepleteni kulturni, gospodarski, družbeni in politični razvoj v Sloveniji. Le-ta se mi zdi pomemben ne samo za bodočnost Slovenije, temveč - zaradi njene edinstvene lege in večjih razvojnih dosežkov - tudi kot ključni vzgled narodno-političnega osamosvajanja in pluralistične demokratizacije za druge narode v vzhodni polovici Evrope. V ta namen sem poleg svojih študij v angleščini napisal tudi omenjeni dve slovenski knjigi, da bi ti svobodni pogledi na usmerjenost in pomembnost slovenskega razvoja bili dosegljivi tudi širšim krogom ljudi v Sloveniji, ki so v tem razvoju neposredno udeleženi.

V tem je smisel in obseg mojega vpliva na slovenski razvoj. Drugega vpliva nimam in ga tudi ne iščem, kervem, da ga ni. Če ta vpliv neovirane in kritične misli pomaga novim slovenskim rodovom v njihovih stopnjevanih prizadevanjih za samostojno, enakopravno in notranje svobodno slovensko državo - kot je moč sklepati iz Kardeljevega olimpijskega hudovanja nad "Žebotom" - mi je to v veliko zadoščenje med drugim tudi zato, ker podobno kot jaz misli in želi tudi mnogo drugih prizadevnih in vplivnih Slovencev v svetu.

S tem zaključujem svoja triletna slovenska razpravljanja o Sloveniji včeraj, danes in jutri. Poslej bom svetu tolmačil Slovenijo danes.

MILIJONSKI GOLI

Od našega sodelavca

SLOVENIJA ima dva nogometna kluba v I. zvezni ligi: Olimpijo iz Ljubljane in Maribor. Slednji je šele par let v I. ligi, medtem ko je Ljubljano skoro vsa povojna leta zastopal en ali drugi klub. V prvih povojnih letih je bil to Odred, potem Ljubljana, in zdaj Olimpija. Razen onih let po prvi svetovni vojni, ko sta Ljubljano častno zastopala Ilirija in Primorje, ni bil slovenski nogomet nikoli na zavidljivi višini. Je pač športna zvrst, ki Slovincem nikakor ne gre od nog.

Ko je po tej vojni samo ljubljanski klub zastopal Slovenijo v najvišji jugoslovanski ligi, se je ta skoro vedno boril za obstanek v ligi in se večkrat rešil le s tem, da so povečali število klubov v prvi zvezni ligi. Da bi nekako postavili slovenski nogomet na zeleno vejo, so si pomagali s tem, da so najprej nastavili trenerja z južnih krajev, nato pa so uvozili še igralce. Ker se to ni pomagalo, so razpustili klub, osnovali novega pod drugim imenom in vodstvom, vendar rezultat je bil še vedno isti: borba za obstanek...

Maribor, v katerem igra še več južnjakov kot v Olimpiji, se letos še nekako drži v sredini tabele. Olimpija pa je predzadnja v ligi. Igrala je 14 tekem, dobila dve, igrala eno nerešeno in ima tako pet točk. S tem je resen kandidat za izpad iz lige. Ko je 16. novembra igrala svojo 13. ligaško tekmo proti Sarajevu v Sarajevu, je njen funkcionar Anton Franetič poskušal zagotoviti Olimpiji točke na svojevrsten način: pred tekmo je poiskal sarajevskega vratarja Muftića in mu ponudil visoko podkup-

nino, če pomaga Olimpiji s tem, da spusti par golov. Podkupnina je baje znašala poldrug milijon do dveh milijonov starih din. Odvisna je bila od tega, ali bo Muftić spustil navaden gol ali pa enajstmetrovko, kakor tudi, ali bo Olimpija dobila tekmo ali pa igrala nerešeno.

Na nesrečo za Olimpijo in na srečo za ugled jugoslovanskega nogometa, je Muftić celo zadevo takoj prijavil oblastem. Ko je naslednjega dne sarajevski javni tožilec zaslíšal Franetiča, je ta dejal, da je vse delal z vednostjo predsednika in tajnika Olimpije, kar pa sta ta dva zanikala. Sarajevski javni tožilec je nato zadevo predal ljubljanskemu tožilcu. Ko se je Franetič vrnil v Ljubljano, ga je Kreditna banka in hranilnica, kjer je delal, odstavila in uvedla proti njemu disciplinski postopek. Disciplinsko sodišče združenja nogometnih klubov prve nogometne lige pa je sprožilo disciplinski postopek proti NK Olimpiji in njenim vodilnim funkcionarjem.

Zadeva je prizadela ugled vsega slovenskega športa. Tokrat bo treba storiti verjetno nekaj več, da se reši stalno krizo v slovenskem nogometu. Same spremembe klubovih imen ne bodo zadostovale.

(Kot je bilo pričakovati, je Olimpija ono nesrečno tekmo proti Sarajevu seveda - izgubila s 4:1...)

PRED ZAKLJUČKOM LISTA

V Bgdu se mudi bolgarski zun. minister Bašev, ki je nedavno izjavil, da je moč rešiti macedonsko vprašanje. Tito je pred časom prosil Moskvo za posredovanje, a Sovjeti odklonili, dokler niso bili urejeni odnosi za Jugoslavijo ob Gromikovem obisku septembra meseca. Odtlej je Bolgarija dala vedeti, da nima ozemeljskih zahtev do Jugoslavije. Del cene za to se zdi preganjanje jugosl. liberalnih poskusov. (zps)

H.S.S. OSTAJA ZVESTA DEMOKRACIJI

(Žal nam je, da nismo mogli preje objaviti spodnji izvorni komentar ob svetovnem kongresu organizacij Hrvatske seljačke stranke, ki se je vršil pred dobrimi tremi meseci v Kanadi. Ur.)

Letošnjega 2. septembra je zaključil s svojim delom Svetovni kongres organizacij Hrvatske seljačke stranke v Torontu. Vsa izseljeniška javnost je z veliko pozornostjo spremljala delo tega kongresa, ker se je bilo bati, da bi moglo priti do morebitnih sprememb ali odklonov v sami stranki in v njenem programu.

Nasprotno tej bojzani, sem prišel do prepričanja, potem ko sem skrbno spremljal delo kongresa vse tri dni, da se je vse delo razvijalo v duhu strankinega programa, ki ga je začrtal Stjepan Radić leta 1921.

Ker se je po Rankovićevem padcu spremenil ves sestav hrvatske emigracije, so bili na ta kongres povabljeni vsi Hrvati, ki se strinjajo s temeljnim programom Hrvatske seljačke stranke. To je bilo treba storiti, ker je obstoj 200.000 hrvatskih delavcev, ki se nahajajo na delu v zapadni Evropi, povzročil velik vpliv na vse hrvatske skupine - od klerikalcev do ostankov ustašev. V večini primerov je vodilo njihovo stališče v smer slogaštva. To seveda ni čudno, ker gre vendar za povojno generacijo, ki ni zadolžena s hipoteko zadnje vojne, njen sovražnik je komunizem, to je vladajoči razred v Jugoslaviji. Ta generacija ni mogla razumeti, pa niti danes ne razume vseh teh morebitnih antagonizmov, ki obstoje v emigraciji. Tako je prišlo zadnje čase, zlasti še po tolikih umorih Hrvatov v Nemčiji in Franciji, do zaključka, da je treba začeti z nekim organiziranim delom na obči hrvatski osnovi.

Demokratski Hrvati smo se zato bali, da bo to vse vodilo v desni odklon ali pa morda celo v ekstremno protisrbsko izživljanje. Vendar pa na kongresu do tega ni prišlo. Tam so vsi delegati bili soglasnega mnenja, da je mogoče samo na programu bratov Radićev, to je na osnovi "Ustave nevtralne seljačke republike Hrvatske" mogoče doseči resnično svobodo za ves hrvatski narod. Čeprav je bilo mogoče opaziti na kongresu mlado in borbeno skupino delegatov, vendar to ni zašlo v skrajnost, ampak se je vedno naglašalo, da morajo imeti v hrvatski državi vsi državljani brez razlike veroizpovedi vse in enake pravice.

Spričo tega kot so prišli do izraza ti mladi delegati, je moč mirne duše reči, da Hrvatska seljačka stranka ne izumira ampak stremi za tem, da bo korakala s časom. Seveda ima v hrvatskem narodu veliko tradicijo in mednarodni ugled, zato moré baš ona v tem trenutku, ko se toliko tisočev hrvatskih delavcev nahaja na začasnem delu v tujini, imeti silen vpliv preko njih na politične razmere v domovini.

Dobra polovica delegatov so bili mladi ljudje in prav ti so najbolj živo sodelovali v razpravah. Gotovo je to dober znak, da kljub komunističnemu terorju nad hrvatskimi delavci in emigranti v Evropi, ti mladi ljudje

niso zašli v skrajnost. Nasprotno, dali so vedeti vsem Hrvatim, da je samo na osnovah bratov Radićev mogoče priti do skupnega sodelovanja z ostalimi hrvatskimi skupinami. Zato so brez vsake osnove vse napovedi, da se Hrvatska seljačka stranka oddaljuje od programa in od Radića-Mačka.

Čeprav na tem kongresu ni sodelovala nobena druga hrvatska grupa, čeprav so bile javno povabljene - (in tu zdaj javno govorijo med hrvatskimi skrajneži, da so bile te grupe že v samem povabilu javno izključene), - je vendar kongres zapustil jasen vtis, da je Hrvatska seljačka stranka za svojo republiko in svojo državo, ki bo temeljila na človečnosti in pravičnosti.

Vendar pa je prišlo mnogo mladih ljudi na svečani banket, ki je bil prirejen na čast tujih gostov. In čeprav se mnogi ti mladi ljudje niso strinjali s pozdravnim govorom predsednika dr. Krnjevića, ki je jasno obsodil hrvaško vojno politiko, ki se je vezala na Hitlerja in Mussolinija.

Srbi so krivični, kadar imenujejo Krnjevića "Srbozderom", ker to ni res. On sam je rekel na kongresu, da se je zgrozil, kako so bili nepripravljeni in nedorasli srbski politiki v Londonu za časa minule vojne, in da so oni krivi za prihod komunistov na oblast. Njihova nesposobnost in nacionalistična zaslepljenost sta pripeljali do današnjega stanja. In danes, ko gledamo statistike zveznega Zavoda za zaposlitev, prihajamo do grenkega zaključka, da je devetdeset odstotkov teh štiri sto tisoč delavcev, ki se nahajajo v zapadni Evropi na sezonskem delu, Hrvatov in Slovencev. V tem grmu tiči zajec. Kot je rekel eden od delegatov iz Belgije: današnja Jugoslavija je možna krava Hrvatov in Slovencev.

Ta svetovni kongres Hrvatske seljačke stranke je ponovno dokazal, da je ta demokratska stranka ostala zvesta svojemu programu iz leta 1921, in da bo njen mlajši del, ki bo danes ali jutri prevzel vodstvo, ostal zvest čuvar hrvatskih demokratskih tradicij, kot je to bilo v dobi med obema svetovnima vojnama. Kongres je izrazil popolno zaupanje dr. Krnjeviću, sedanjemu predsedniku, a delegati iz Avstralije, Argentine, Belgije, Nemčije in Anglije, poleg domačih iz Združenih držav in Kanade, so bili posamič istega mnenja. Iz vsega izhaja, da ostaja ta stranka čuvar hrvatske seljačke in demokratske misli in vodnica hrvatske protikomunistične borbe. In to ostaja v emigraciji sama, ker ostaja zelena veja hrvatskega narodnega debela, ki bo hrvatskemu narodu pomagala, da bo prišel do svoje svobode in države, kot je rekel delegat iz Anglije.

Na kongresu je bil izbran Akcijski odbor pod predsedništvom Dr. Mladena Zorkina iz Kanade in tajništvom Josipa Paukovića iz Anglije. Člani so: Z. Mustapić, Z. Kunek, M. Brčić, O. Orešković, S. Pašalić, I. Krznarić, B. Menalo in drugi.

KULTURA IN OMIKA

SVOBODA TISKA PA TAKA!

Položaj v Jugoslaviji se zaostruje. Nič ni prepuščeno takozvani "stihiji", saj je Tito sam priznal za časa svojega nedavnega obiska v Vojvodini, da se izvršni biro predsedstva ZK sestaja vsak teden, predsedstvo CK ZKJ pa vsak mesec. V zvezi s tem so se zadnje čase vršili tudi redni sestanki v CK ZK Hrvatske z vsemi, ki se utegnejo misliti po svoji glavi - s književniki, jezikoslovci, umetniki, uredniki časopisov in drugimi javnimi in kulturnimi delavci, ki so komunisti; o takozvanih "idejno-političnih tokovih in pojavih v naši družbi". Kasneje so bili poklicani v CK Hrvatske tudi komunisti, ki delujejo v Matici Hrvatski. Tam so jim brali levite o pisanju HRVATSKEGA KNJIŽEVNEGA LISTA, ki da je - kot so rekli - "izrazito nacionalistično in antisocialistično". Na tem sestanku se je tudi zvedelo, da so na osnovi "politične ocene" mestnega komiteta ZK Zagreba grafični delavci Zagreba in Hrvatske "odbili, da bi list tiskali", med tem ko so kolektivni prodajne mreže zagrebškega VJESNIKA in BORBE "odklonili", da bi ga prodajali. Kar pa na tem sestanku niso povedali, in kar je prišlo na dan šele kasneje, pa je bilo to, da so HRVATSKI KNJIŽEVNI LIST, potem ko ga ni bilo več mogoče tiskati v Zagrebu - tiskali v tiskarne LJUDSKE PRAVICE v Ljubljani. Skupnost samostojnih pisateljev TIN v Zagrebu in LJUDSKA PRAVICA sta podpisali enoletno pogodbo za tiskanje, toda "delavski svet" LJUDSKE PRAVICE jo je pred kratkim enostransko odpovedal, češ da so trije članki v poslednjih številkah "nepravilno prikazovali dejansko stanje v Jugoslaviji". Kot kaže jih bo TIN tožil zaradi prekinitve pogodbe, toda direktor LJUDSKE PRAVICE Božo Sintič si ne belj glave, saj ve, da ima trdno oporo v reakcionarnih krogih ZK. Ko je slišal o tožbi, je rekel: "Kje more obstojati dogovor, ki obvezuje nek delovni kolektiv, da sodeluje pri širjenju neresnice v Jugoslaviji?" Pa res, tovariš Sintič, tak kolektiv bi bil rara avis, bela vrana...

NISO VSI BULAJIČI!

Naši komunisti niso aktivni samo v domeni publicistične dejavnosti, lotili so se tudi "vizualne" umetnosti. Predsednik komisije predsedstva CK ZKJ Avdo Humo je pred kratkim sporočil, da komisija pripravlja konferenco s filmski delavci o problemih filma tako z idejnih kot tudi z materialnih in drugih gledišč. Povod za to posvetovanje je gotovo ugotovitev, da se v jugoslovanskem filmu pojavljajo "negativnosti", ki so v nasprotju z "družbeno resnico" o sedanosti. Izrazil je upanje, da bo posvetovanje odprlo pot širšega povezovanja ZK s kulturnimi delavci in ustvarjalci, ki bodo v takšnem sodelovanju "gotovo

našli potrebnih spodbud za svoje delo in ustvarjanje v bodoče". Po domače povedano bodo delali to, kar jim ukažejo v ZK, sicer "potrebnih spodbud" ne bo.

Medtem pa je Veljko Bulajič prikazal svoj ideološko-komercialni spektakl "Bitka na Neretvi" - zmes človeške tragedije, političnih potegavščin, zgodovinskih fikcij in hollywoodskega pompa, za kar mu nekaj najvišjih titovskih odlikovanj ne more uiti. Kako se doseže mednarodno komercialnost, pa je Bulajič ilustriral s tem, da je v film vključil Sergeja Bondarčuka, Sylvo Koscino, Yula Brynnerja, Hardyja Krügerja, Franca Nera in Anthonyja Dawsona - same pristne jugoslovanske partizane in internacionalne mecene, katerim je vseeno ali igrajo Džingiskana, Džugašvilija, Hitlerja, plešaste kralje ali Tita. Business is business, tudi pri komunistih. In to od vseh najbolje razume - Bulajič sam!

JUBILEJ: Od 8. do 12. decembra so se v Ljubljani vršile osrednje slovesnosti ob 50-letnici slovenske univerze v Ljubljani. Med drugim so odkrili spomenik Juriju Vegi pred poslopjem fakultete za elektrotehniko, pred poslopjem univerze pa spomenik Josipu Plemlju. Odprta je bila tudi priložnostna razstava. Izšel je poseben zbornik na kakih 700 straneh o univerzi kot celoti, medtem ko sta že prej izšli dve obsežni publikaciji: ena, ki vsebuje biografije in bibliografije univerzitetnih učiteljev in sodelavcev, in druga, ki vsebuje doktorske dizertacije univerze in drugih visokošolskih in znanstvenih ustanov v Ljubljani v dobi 1920-1968.

STIKI S TUJINO: Od 15. do 18. novembra se je vršilo v Gorici tretje srečanje kulturnikov srednjeevropskih dežel. Udeležili so se ga ze tradicionalni gostje iz Avstrije, Nemčije, Českoslovaške, Jugoslavije in Italije, prvič pa kot opazovalci tudi gosti iz Romunije. Sestanek je trajal štiri dni, uradna tema pa je bila "Srednja Evropa danes". Od Slovencev so poročali Mira Mihelič, Ciril Zlobec, Vilko Novak in Emilijan Cevc.

SOLSTVO: Pokrajinska skupščina avtonomne pokrajine Kosovo v republiki Srbiji je sprejela zakon o ustanovitvi univerze v Prištini, glavnem mestu Kosova. Predvidevam, da bo pouk na univerzi vsaj delno v albanščini.

OBLETNICE: 80-letnico rojstva je dočakal akademik prof. dr. France Koblar, predsednik Slovenske matice. Bil je urednik DOMA IN SVETA, komentiral in izdal je dela Simona Gregorčiča, Josipa Stritarja, Dragotina Ketteja in drugih slovenskih pisateljev. Z 20. (zadnje) knjigo pa je zaključil prvo izdajo zbranega dela Ivana Cankarja.

80-letnico rojstva je dočakal tudi univ. prof. dr. Lavo Čermelj. 75-letnico rojstva pa je obhajal akademik prof. ing. Feliks Lobe. Sestavil je načrt za novo stavbo strojniške fakultete, ki je bila dokončana leta 1946.

KULTURNI SPOMENIKI: V gradu Podsmreka pri Višnji gori so pred kratkim odprli prvi del, kar bo verjetno največji muzejski kompleks v Sloveniji. Etnografski muzej iz Ljubljane je obnovil del graščine in v njej uredil več narodopisnih muzejskih zbirk. SPECTATOR

Proračun za leto 1970 predvideva, da se bo narodni dohodek v Jugoslaviji povečal za 10.5% in da se zato lahko zvezni proračun poveča za celih 10.4%, odn. za samo 0.1% manj kot predvideni narodni dohodek, kar je zelo tesno bilansiranje. V konkretnih številkah bo znašal proračun federacije 12 milijard dinarjev, od česar bo šlo celih 8 milijard 438 milijonov za vojsko, 1.5 milijarde za nerazvite republike, ostalo pa za financiranje diplomacije in zvezne ga aparata. Ker se je zvezna vlada odločila, da razbremeni gospodarstvo z nadaljnjim znižanjem stopnje zveznega prispevka iz osebnih dohodkov zaposlenih za 0.3%, je bilo jasno, da bo proračun znova deficitaren z ozirom na akumulirane obveznosti iz preteklih let. Rešitev so našli v tem, da so predlagali podaljšati letošnje finančno leto do 31. januarja 1970 in s tem nabrati v "letošnji" blagajni kakih 240 milijonov "presežka", s čemer bi odplačali vsaj nekaj dolgov.

Državni sekretar za narodno obrambo Nikola Ljubičić je v proračunski debati v zvezni skupščini izjavil, da je bil precejšen del borbenih sredstev in opreme zamenjan s sodobnejšimi, delno iz uvoza in delno iz domače proizvodnje. Letalstvo in mornarica sta enako dobila sodobna bojna sredstva. "Vse naše enote kopenske vojske so danes sposobnejše za boj, imajo večjo udarno moč, so močnejše v strelnem orožju in se lažje premikajo ter imajo boljše možnosti, da se zavarujejo pred napadi sovražnega letalstva in oklopnih sil," je rekel Ljubičić. Največji problem predstavljajo stanovanja. Zdaj je v vojski okrog 22 tisoč vojakov in civilistov, ki nimajo stanovanja ali žive v slabih stanovanjih. Razen tega živi kakih 8.000 pripadnikov vojske ločeno od družin, kar predstavlja ne le stanovanjski, ampak tudi družbeni problem. Končno je Ljubičić dejal, da bodo prihodnje leto porabili za narodno obrambo 5.69% narodnega dohodka Jugoslavije.

V proračunski debati je govoril tudi sekretar za notranje zadeve Radovan Stijačić, ki predložil proračun svojega sekretariata. Pri tem je, enako kot lani - in kot njego vi predhodniki pred tem, govoril o notranjem in zunanjem sovražniku. "Ta sovražnik nenehno spremlja naša notranja nasprotja, težave in konflikte in jih skuša izrabiti," je rekel Stijačić. Vsi sovražniki samoupravnega socializma imajo enake cilje, četudi so njihovi programi različni in njihovi interesi nasprotni. Poleg vohunstva in najbolj grobih načinov diverzije in terorja se zlasti kaže široka in intenzivna ideološka in politična subverzija, s čimer sistematično razširjajo nezaupanje v razvoj samoupravljanja, vodenje samostojne miroljubne zunanje politike in možnost obrambe neodvisnosti države.

Stijačić je govoril o tem, kako tuje obveščevalne službe izkoriščajo "našo odprtost v svet" in dejal, da se zlasti zanimajo za vse oblike vojaškega in obrambnega potenciala države. V boju proti samoupravljanju nastopajo sovražne sile najpogosteje z nacionalističnih in separatističnih pozicij. Poleg tega si sovražni elementi prizadevajo, da bi si utrdili položaj v nekaterih ustanovah, da bi od tam lažje širili svoj vpliv. Stijačić je dejal, da letos ni prišlo do "večjih ekscesov" zaradi uskladenih prizadevanj organov za notranje zadeve in drugih družbenih dejavnikov, ki so se s politično akcijo in pravočasno reakcijo na nekatere probleme varnosti širše angažirali pri zatiranju posameznih sovražnih središč. Državna varnostna služba bo še naprej nenehno spremljala sovražne naklepe

proti SFR Jugoslaviji, odkrivala in preprečevala takšno dejavnost in z obveščanjem družbenopolitičnih dejavnikov o delu in namerah sovražnikov pripomogla k ustreznim političnim akcijam.

NIKJER VEČJE SVOBODE TISKA

Predsedstvo Zveze komunistov Jugoslavije je na 6. seji 17. novembra razpravljalo o "družbenem položaju in vlogi informativne dejavnosti in sredstev javnega obveščanja" ter o "kofliktnih situacijah v delovnih organizacijah in vlogi komunistov v njihovem razreševanju". Budislav Šoškić je razlagal gradivo, pripravljeno za sejo, iz katerega je izvršni biro 26. novembra izdelal dokument o občilih. Kot je rekel Šoškić, si dokument prizadeva, "da bi določili stvaren in določen pomen podružabljanja sredstev javnega obveščanja... Podružabljanje informacij pomeni premostitev monopola pri izkoriščanju virov informacij, monopola do resnice, do kritike, do javne besede." Predlog dokumenta se zato zavzema za razvijanje javnosti dela vseh teles in organizacij. Temelji na načelu, "da je sporočanje resnice smisel in cilj obveščanja v naši samoupravni družbi in da lahko samo resnična in vsestranska informacija služi delovnemu človeku v njegovi samoupravni družbeni akciji. Nihče si ne more prisvojiti pravice in nihče ne more biti pooblaščen, da bi neoporečno razsojal o posameznih družbenih dogodkih, pojavih in postopkih." Dokument bo poudaril večjo odgovornost ustanoviteljev za politično osnovo in program občila ter dodelil pomembno vlogo uredniškimi ali izdajateljskim svetom, ki bi kot "mehanizem družbenega vpliva" z zunanjo pomočjo bdeli nad linijo občil.

Boško Šiljegović je v razpravi dejal, da "glede odkritosti obveščanja o dogodkih v svetu zanesljivo velja, da v katerikoli drugi državi ni večje svobode tiska kot pri nas." Savka Dabčević-Kučar se je zavzela, da bi bil tisk samostojen, brez prenašalne funkcije, vendar da bi bil popolnoma politično odgovoren predvsem do delavskega razreda in ne le toliko do političnih forumov. Občila pa naj ne bodo le ogledalo družbe, ampak nekakšen žaromet, in naj bi stopala celo pred najbolj naprednimi pojavi v socialističnem razvoju.

Razprava ne bi bila popolna, če se ne bi oglasil tudi Edvard Kardelj. Poudaril je, da "ni" osnovni smisel

tez in usmeritve Zveze komunistov na tem področju v tem, da bi nekako omejili svobodo tiska in druge načine obveščanja ali da bi Zveza komunistov kako drugače podredila celotni sistem obveščanja svojemu monopoliističnemu vplivu. "Morda imamo tak vtis tudi nekoliko zaradi načina izražanja, ki ima ... nekoliko defenziven prizvok pri obrambi pred težnjami, ki so se začele pri nas pojavljati v zadnjih letih," je rekel Kardelj in dodal: "Nikakor ne oporekam, da utegne tudi v okviru mehanizma, kakršen je predlagan v tezah, priti do omejitve svobode tiska, informacij itd. To se utegne zgoditi tudi v sedanjih pogojih, in vsi vemo, da se to tudi dogaja v praksi. ..."

Svoje "znanje" o tisku na Zahodu je Kardelj pokazal z odgovorom onim, ki zahtevajo, da se neha s kontroliranim tiskom v Jugoslaviji. "Pri nas se mnogo ljudi sklicuje na formule o svobodi tiska, svobodi obveščanja, ki so zrasle v pogojih buržuaznodemokratske družbe. Pri tem gledajo, kaj je v teh formulah rečeno, ne pa, kakšne so zares v praksi. Dejstvo pa je," je rekel Kardelj, "da je svoboda tiska, svoboda obveščanja v nekem tipu buržuaznodemokratske parlamentarne družbe povezana s celotno politično strukturo. To je svoboda, ki jo imajo na tem področju stranke - stranke pa so hkrati dejavniki, ki omejuje to svobodo, ker imajo v rokah tisk in usmerjajo svoje novinarje - ali velike monopolistične organizacije, skratka, stvar družbene sile." (Kardelj ni nikjer omenil, da medtem ko v sistemu buržuaznodemokratske parlamentarne družbe lahko obstoja nešteto takih "dejavnikov" in torej tudi nešteto informacijskih centrov, v Jugoslaviji in komunističnih državah nasploh obstoja samo en "dejavnik" in en vir informacij, pa še ta kontroliran od edine stranke na oblasti - ZK ali KP.) Pač pa je sklepni dokument te seje predsedstva ZK na koncu jasno povedal, da tisk v Jugoslaviji ne more biti svoboden, ker mora biti povezan z "zavestnimi organiziranimi socialističnimi silami":

"Vedno uspešneje premagujemo, vendar je še vedno navzoče stališče, da so sredstva javnega obveščanja fenomen zase, ločeno središče in posebna sila vpliva, katere avtonomijo pojmujejo kot neodvisnost od organiziranih socialističnih sil. Nosilci takih nazorov obravnava jo odnos med vodilnimi političnimi silami in uredništvu kot medsebojen odnos političnih partnerjev, od katerih ima eden moč političnega odločanja, drugi pa predstavlja javnost in govori v njenem imenu kot politični razsodnik. Največ novinarjev in njihovih (ZK) organizacij nasprotuje takemu gledanju, ki pa ima še naprej svoje privržence. To dobiva konkreten izraz tudi v načinu obravnavanja družbenih dogajanj v posameznih sestavkih. Zveze komunistov se bo odločno uprta takim gledanjem, ker se zaveda, da se sredstva množičnega obveščanja v naši družbi morejo edinole razvijati kot organski del sistema samoupravnih in političnih odnosov v celoti, kot pomembno oporišče in orožje za-

vestne družbene akcije organiziranih socialističnih sil."

VMEŠAVANJE NEPOTREBNO

Vodilni jugoslovanski ekonomisti so imeli 20. in 21. novembra posvetovanje na Bledu. Dr. Jakov Sirotković je v uvodnem referatu dejal, da je osnovni cilj jugoslovanske socialistične ekonomike "stalno povečanje življenjske ravni ob naraščanju osebnih dohodkov v delitvi narodnega dohodka in nadaljni razvoj socialističnih in družbenih odnosov, po sebej pa se krepitev vloge neposrednih proizvajalcev in delovnih organizacij v celotnem procesu družbene reprodukcije." Prav tako prioriteten cilj pa je "pospešen razvoj nezadostno razvitih republik in krajev". Dr. Sirotković, dr. Berislav Šefer, prof. Miladin Korač in drugi so poudarjali, da glede osebnih dohodkov podjetja vodijo racionalno politiko in bi bilo vmešavanje od zunaj nepotrebno. Maksimizacija dohodka in osebnih dohodkov je glavno obeležje gospodarjenja v samoupravnem sistemu, kar zasluži največjo pozornost gospodarske politike.

KDO BO PLAČAL ŠKODO?

Letošnja jesen je bila suha in ker je zmanjkalo vode v hidroelektrarnah, je november prinesel hude omejitve v porabi elektrike. V Sloveniji je bila stiska še najmanjša, a morali so ustaviti proizvodnjo glinice in aluminija v Kidričevem in zmanjšati proizvodnjo v vseh tovarnah. Toka je zmanjkalo za cele ure. Še slabše je bilo po drugih republikah, posebno v Srbiji in Makedoniji. 25. novembra je gospodarski zbor zvezne skupščine razpravljal o tem vprašanju v polmračni dvorani. Generalni direktor skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva Lazar Ljubiša je razložil že znana stališča te skupnosti, ki se pritožuje nad neurejenim položajem in nad sistemom financiranja; skupnost bi rada odrinila republiško samostojnost in povečala cene toka. Dr. Borivoje Jelić, zvezni sekretar za gospodarstvo, je krivil "objektivne činitelje" in trdil, da bi zaradi suše zmanjkalo elektrike tudi, če bi bili že poleti varčevali z elektriko in z vodo ter bi takrat obratovala termoelektrarne. Poleg suše je bil glavni vzrok v tem, da niso pravočasno dogradili predvidenih obratov. Skupnost elektrogospodarstva pa je po Jeliću kriva, ker ni sestavila elektroenergetske bilance.

Več poslancev se ni strinjalo z Jelićevo izjavo, da bi jih trlo pomanjkanje, tudi če bi že preje začeli varčevati. Poudarjali so, da je elektrogospodarstvo krivo za škodo. Jelić je rekel, da zakon tega ne dopušča, nakar so poslanci v polmračni dvorani kričali, da je treba zakon spremeniti. Džemal Tarabar je oporekal, da že 50 let ne bi bilo take suše, ker da je bral v nekem kmetijskem poročilu, da je bilo v zadnjih 25 letih kar 7 let s tako suho jesenjo. Generalni direktor Industrije nafte iz Zagreba je trdil, da zavlačujejo z začetkom obratovanja elektraren na olje samo zato, ker se boje izgub zaradi 40% zveznega davka na gorilno olje. Razpravo so zaključili 26. novembra s sklepi, ki so pozivali k

nedoločenim ukrepom, da bi se položaj izboljšal. V večini države pa je kratkoročno šlo na bolje. V Srbiji so ukinili omejitve že dan kasneje, 27. novembra. Začeli so se namreč hudi nalivi in voda v rekah je naraščala in spet gonila turbine. Če ne bo zgodnjega mraza, upajo, da bodo dočakali konec leta brez nadaljnjih omejitev toka.

"BELI ORAO" PRED SODIŠČEM: Pred kazenskim se natom petorice beograjskega okrožnega sodišča se je 18. novembra začela obravnava proti Aleksandru Milojeviću, ki je obtožen za vohunstvo in sovražno delovanje proti Jugoslaviji. Obtožnica navaja, da je Milojević pred leti pobegnil iz Jugoslavije in se povezal s četniškimi emigrantskimi skupinami. V časopisu BELI ORAO, ki izhaja v Münchenu, je objavljala članke, v katerih je "zlonamerno in neresnično prikazoval družbeno-politično ureditev in položaj v Jugoslaviji". Konec leta 1966 se je povezal z vohunsko mrežo neke države in odpotoval v domovino, da bi zbiral zaupne podatke za to vohunsko službo. Na sodišču je Milojević izjavil, da je ameriški državljani in zahteval, da se o tem obvesti ameriško veleposlaništvo v Beogradu.

Kazenski senat srbskega vrhovnega sodišča pa je obsodil profesorja na prometni fakulteti v Beogradu Dimitrija Živkovića na 9 mesecev zapora zaradi "sovražne propagande proti Jugoslaviji". Živkovića so obtožili, da je "spodbujal k spremembi družbeno gospodarskih odnosov v državi". Januarja 1967 je objavil knjigo "Kaj je politična ekonomija socializma?", v kateri je napadel gospodarsko reformo in sistem delavskega samoupravljanja in med drugim trdil, da je država "stopila v kapitalistične gospodarske odnose". Živković je knjigo razmnožil in poslal izvod v tujino z namenom, da bi jo prevedli in objavili. Iz suhih poročil o njegovem procesu pa ni jasno, komu je bila knjiga namenjena.

TITO V ALŽIRIJI: Tito je bil od 5. do 9. novembra na obisku v Alžiriji, med katerim so poudarjali prijateljske vezi še iz časov alžirskega osvobodilnega boja in nevezano politiko obeh držav. Na julijskem sestanku nevezanih v Beogradu so Alžirci tečno gonili svojo in nasprotovali zamisli, da bi se krog nevezanih razširil, a to vprašanje ne v slovesnih govorih ne v sporočilu o obisku zdaj ni bilo omenjeno.

OBNOVA BANJALUKE: Izvršni biro ZKJ je sprejel pobudo, da bi obnovili Banja Luko s pomočjo "vse družbene skupnosti" na isti način kot Skopje. "Izkušnje nesreč, ki so v zadnjih letih večkrat doletele našo deželo, narekujejo potrebo, da vgradimo v sistem stalne regulative za hitro in učinkovito pomoč in izražanje solidarnosti vse skupnosti v primerih katastrofalnih elementarnih nesreč," je bilo rečeno v komunikatu.

OBNOVA SLOVENSKE INDUSTRIJE: Za razliko od Banja Luke bo obnova iztrošene slovenske industrije financiral mednarodni švicarsko-zahodnonemški finančni trust, s katerim je prišlo pred kratkim v Ljubljani do predhodnega sporazuma.

Agrokombinat Emona pa bo iz svoje ihanske prašičje farme izvozil v Vzhodno Nemčijo 9.400 plemenskih svinj.

Že dobro desetletje nismo imeli v Jugoslaviji take poplave besed s komunističnega Olimpa kot ga doživljamo zadnje mesece. Zadnja poplava je nastala s sejo predsedstva ZKJ o "družbenem položaju in vlogi informativne dejavnosti in sredstev javnega obveščanja", ki pa je povzročila burno reakcijo pri srbskih intelektualcih. Najuglednejši britanski dnevnik, londonski TIMES, je 5. in 6. t.m. objavil daljša poročila svojega dopisnika iz Beograda o javni debati, ki jo je 3. t.m. organiziralo Srbsko filozofsko društvo, katere se je udeležilo veliko število uglednih pisateljev, filozofov, študentov in umetnikov. Burna debata, ki je trajala do brih pet ur, je zavrnila poslednji možganski izbruh političnega Olimpa ZKJ in ga pozvala, da stopi z njimi v javno razpravo. Govorniki so protestirali proti uradnemu pritisku in omejevanju svobode izražanja vsem, ki se ne strinjajo z uradno linijo. TIMESov dopisnik pravi, da je sestanek "spravil skupaj intelektualce vseh pogledov, da bi protestirali proti represalijam in političnem vmešavanju".

Časopis navaja, da je bilo v zadnjih mesecih iz političnih razlogov zabranjeno in ukinjeno 11 časopisov in revij. Študentka filozofske fakultete Mira Jovanović je v debati izjavila, da je zadosti da Tito kritizira nek satirični časopis za "antisocialistične poglede", pa se že na ta časopis spravi ves zatiralni aparat vojske, policije in politikov. Znano je seveda tudi, da je bil to slučaj tudi s prof. Mihajlovom. "Socializem," je rekla Mira Jovanović, "je predvsem moralni fenomen, pod katerim se razume tudi polna svoboda izražanja. Toda čeprav je Jugoslavija v dosti boljšem položaju kot druge socialistične dežele, kadarkoli se kdo bori za to pravico, je v nevarnosti, da ga zaprejo, ali pa da izgubi službo." Nek drug govornik je rekel, da je absurdno, da je izšel edini srbski prevod Miltonovega "Zgubljenega raja" v Ameriki, in ne v Jugoslaviji, ker je njegov prevajalec - Milovan Djilas.

TIMESov dopisnik tudi poroča, da so študenti naslovili na javnost pismo, v katerem obtožujejo partijske leaderje, da zatirajo njihove časopise in da so v zadnjih 18 mesecih nasilno izmenjali štiri urednike. Obtožili so komitet ZK beograjske univerze, da se poslužuje nedemokratskih, birokratskih in policijskih metod. "Smatramo," pravi pismo, "da mora biti tisk svoboden, kritičen, verodostojen in demokratičen, tako da bo vsakdo imel enako možnost, da javnosti pove svoje mnenje."

Sedaj se predsedstvo odn. "sveta trinajstora" izvršnega biroja ZKJ pripravlja, da useka po srbskih intelektualcih z metodami "revolucionarnega nasilja" in da jih obtoži neznanja, ideološke mlačnosti in paktiranja z buržuazno reakcijo. In doživeli bomo še eno poplavo besed in še en možganski izbruh.

IVAN STANIČ

HOTEL BLED

RIM ITALIJA

VIA S. CROCE IN GERUSALEMME 40

ROMA

(Telefon 777-102)

Lastnik: VINKO A. LEVSTIK

HOTEL BLED

Roma - Via S. Croce in Gerusalemme 40

Tel. 777-102

HOTEL DANIELA

Roma - Via L. Luzzatti 31

Tel. 750-587

- OBIŠČITE NAS -

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel.: ENField 5097

Uprava: BM / TRIGLAV LONDON W.C.I.

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Anglija: 1.10.0

Argentina: 650.- (1300.-)

Avstralija: \$A 4 (\$A 7)

Avstrija: 50.-

Finska: 13.-

Francija: 15.-

Italija: 2500.-

J. Afrika: 4.- (R 7)

Kanada: 5.00 (\$ 8.50)

Nemčija: 16.-

Švedska: 20.-

Urugvaj: 60.- (120.-)

U.S.A.: 5.00 (\$ 8.50)

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

Južna Amerika: Boris Kresnik, 1346 Calle Mariano Acosta, Mar del Plata

Buenos Aires z okolico: Franc Oblak, Mendoza 5663, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada